

**Sevgili Öğrenciler,
Değerli Hocalarım,
Basınımızın Değerli Temsilcileri,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Bugün, **YÖK 100/2000 doktora bursiyerleri** ile yaptığımız buluşmaların **dördüncüsünü İstanbul'da, İstanbul Üniversitesi'nde** gerçekleştiriyoruz.
Ama ilk olarak konuşmamın başında vurgulamak isterim ki:

Türkiye'nin sınır güvenliğini sağlamak, bölgeyi huzura ve istikrara kavuşturmak amacıyla yürüttüğü Barış Pınarı Harekatı büyük bir kazanım sağlamıştır ülkemize. Ülkemizin sınırlarını terörden arındırmayı ve ülkelerini terk etmek zorunda kalan Suriyeli sığınmacıların geri dönebilecekleri güvenli bir bölge oluşturmayı hedefleyen bu Harekat, **devletimizin ve milletimizin şanlı tarihinde hakettiği müstesna yeri alacaktır.**

Cumhurbaşkanımızın kararlı duruşu, milletimizin tek vücut oluşu, ordumuzun kutlu yürüyüşü ve özenle yürütülen diplomatik görüşmeler bugünkü başarıyı getirmiştir.

Bu süreçte; üniversitelerimizin yayınladıkları mesajlar, akademisyenlerimizin özellikle uluslararası camianın bilgilendirilmesinde oynadıkları rol, öğrencilerimizin ise duyarlılıkları ile bizi gururlandırmıştır. Bir ülkenin askeri gücünün iyi yetişmiş olması, ülkemizin gücüne inanan devlet kadroları ile desteklenmesinin önemi, Barış Pınarı Harekatı sırasında diplomatik temasların ve iletişimin oynadığı rol ile bir kez daha anlaşılmıştır. Bu vesile ile, YÖK olarak üniversitelerimizin ilgili alanlarda donanımlı kadrolar yetiştirebilmeleri için çalışmalarımızı sürdürdüğümüzü ifade etmek istiyorum.

100/2000 programında yer alan uluslararası güvenlik ve terör, iletişim çalışmaları, göç ve siyasal coğrafya alanları bu hassasiyetimizin bir yansımasıdır.

Değerli misafirler....

Bu toplantıda Boğaziçi, Galatasaray, İstanbul, Cerrahpaşa, Medeniyet, İstanbul Teknik, Marmara, Mimar Sinan, Sağlık Bilimleri, Türk-Alman ve Yıldız Teknik Üniversitelerinin değerli doktorantları ile bir aradayız. Ev sahipliği için İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut Ak'a ve kendisinin şahsında üniversitemize teşekkürlerimizi sunuyorum.

Öğrencilerle yaptığımız her toplantı bana ve eminim ki rektör arkadaşlarıma da enerji veriyor.

**Değerli Doktora Öğrencilerimiz;
Hocalarım;**

Türkiye'deki üniversitelerimizde bugün itibari ile **43 bin 650'si kız öğrencilerden oluşan toplam 97 bin** öğrencimiz **doktora** yapıyor. Bunların bir kısmı araştırma görevlisi statüsünde, bir kısmı kendi kadrosunun dışında başka bir üniversitede doktorasını yapıyor, bir kısmı ise

başka bir işte çalışıyor. Doktorasının tüm safhalarında üniversitesinin koridorlarında, laboratuvarlarında olanlar da var. Bazıları bu durumda olmasa bile hocalarının gözetiminde üstlerine düşeni yapmaya çalışıyor.

Bir kısmı bütün kabiliyet ve potansiyellerini tam zamanlı olarak ortaya koyabilme imkanına sahipken bir kısmı bu imkandan tam anlamıyla yararlanamıyor. Bir kısmının hayalini akademi süslerken bir kısmının ise akademi dışında doktorası ile kazandığı müktesebatı memleketimizin kalkınmasına harcamak istiyor. Bütün bu öğrencilerimizin hepsi bizim için, akademi için, memleketimiz için çok önemli.

Aslında sayısal olarak baktığımızda dünyanın ilk 10 büyük ekonomisinden birisi olma hedefini önüne koymuş Türkiye için, bu genişleyen sistem ve büyük sayılara yetişmiş doktoralı eleman sayısının eşlik etmesi gerektiği açıktır.

Yükseköğretim kurulu sayımız **207**, öğrenci sayımız **8 milyona yaklaştı**. Öğretim elemanı sayımız ise **82.487'si öğretim üyesi** olmak üzere **168.326'dır**. Bu rakamlar sayısal büyümeyi gösteriyor. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına atandığımda, bu sayısal büyümeye nitelik, keyfiyet ve kalitenin de eşlik etmesi gerektiğini söylemiş ve önceliğimizin kalite olduğunu ifade etmiştik. Bu çerçevedeki çalışmalarımızla yıllardır konuşulan idari ve mali açıdan bağımsız bir kalite kurulunun kurulmasını gerçekleştirdik. Önceliğimiz değişmedi bu geçen sürede. Şimdi de önceliğimiz kalite ve keyfiyettir.

Yine onlarca yıldır konuşulan Misyon farklılaşması ve ihtisaslaşması da gerçekleştirdiğimiz ve yürüttüğümüz **ikinci proje oldu**. Bunu Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversiteler ve Araştırma Üniversiteleri olmak üzere **iki ana kulvarda** sürdürüyoruz.

Hedef odaklı uluslararasılaşma da **üçüncü projemiz** idi. **2014'de 48 bin olan** yabancı uyruklu öğrenci sayısı an itibariyle **172 bine ulaştı**.

Dördüncü projemiz ise bugün toplanmamıza vesile olan doktoralı insan kaynağının nitelik ve nicelik olarak artırılmasına yönelik projemiz idi, ki bunun mihveri **YÖK 100-2000** projesidir.

Ekranada da gördüğünüz üzere, baktığımızda doktoralı mezun sayısı Çin'de 1000 kişiye 2,2; Amerika'da 1000 kişiye 1,7; Avrupa Birliği ülkelerinde 1000 kişiye 1,5 doktoralı kişi düşerken Türkiye'de bu oran 1000 kişiye 0,4. Yaklaşık üç yıl kadar önce bu projeyi başlatmamızın ana sebeplerinden birisi de zaten bu tablonun gösterdiği durum idi. Bu projeyi başlattığımız o günden bu yana önemli mesafeler katettik.

Kalkınmış ülkeler arasındaki yerimizi daha da güçlendirebilmemiz için doktoralı insan kaynağımızı da arttırmamız şart. 100/2000 projesi de bu fikirle ortaya çıktı. Bu kapsamda bursiyer öğrenci sayımız 4000'i aştı. Burada şunu da ifade etmeyi unutmayalım. YÖK olarak çoğu kurgusu itibariyle bir ilk olan başkaca burs programlarımız da var.

Değerli Arkadaşlarım; 100/2000 bursiyeri en fazla olan ilk 15 üniversiteyi görüyorsunuz. Bu üniversitelerden 3'ünün öğrencileri de bugün aramızda... YÖK 100-2000 projesi bir Türkiye projesi, ülkemizin bir prestij projesidir.

Burada da en çok bursiyeri olan alanlarımızı göreceksiniz. Bu tablo bizi ziyadesiyle mutlu etmekte. Bildiğiniz gibi devletimizin 2023 için çizdiği vizyonda “**net kalkınma değerini kendi beyin gücüne dayanarak artırabilen**” bir Türkiye hedeflenmektedir.

Bizim 100/2000 dediğimiz gibi, Almanya, Çin, Kore, Japonya, Tayvan, Rusya çeşitli isimler altında 100/2000 benzeri mükemmeliyeti hedefleyen doktora programları başlatmış ve yürütmektedirler. Fakat bizim programımızın ulusal ölçekte olması itibariyle örneği bulunmamaktadır.

YÖK 100/2000 Doktora Projesindeki öğrencilerimizin alanlara göre dağılımını görüyorsunuz...

İşte tam da bu bağlamdan olmak üzere, 2016'da planlamayı yaparken bu burs programındaki doktora alanlarının ülkenin acil ihtiyacı olan öncelikli alanlardan olmasına büyük önem atfettik. Bunların hepsi tematik alanlardı ve bu programlarda kümülatif bir kitle oluşmasını sağladık. **Özetlemek gerekirse;** öncelikle ülkemizin bilim ve hayatımızın öncelikli alanlarını tespit ettik (ki bu ilk adım bile ülkemiz için bir ilk oluyordu).

Bu alanlarla ilgili olana doktoralı insan yetiştireceğimiz çoğu disiplinlerarası 100 alt alan belirledik. Daha sonra bu alanlarda doktoralı insan yetiştirme çağrısına çıktık. Üniversitelerimiz bu alanlarda doktoralı insan yetiştirmeye aday oldu ve yarıştı.

YÖK bünyesinde oluşturulan paneller ve jüriler marifetiyle üniversitelerimizin talep ettikleri alanlar ile yetkinliklerinin uyuşup uyuşmadığı değerlendirildi. Başarılı bulunan üniversitelerin belli bir sayıdan az öğrenci kaydetmemek kaydı ile bu doktora programlarını açmalarına izin verildi. Öğrencilerin seçilmesi üniversitelere bırakıldı.

Öğrenciler bu programlara kaydolduktan sonra her birisine asgari ücretten az olmayan burs bağlandı. Bu bursun geri ödemesi yok, mecburi hizmeti yok. Doktora programından mezun olduktan sonra ister akademiye intisap ederler, ister özel sektörde çalışırlar...

Kendilerinden tek istediğimiz bu öğrencilerimizin doktora ders vakitleri ile sınırlı olmamak kaydı ile konuları ile alakalı olmak üzere danışmanların belirlediği gün ve saatlerde çalışmaların içinde laboratuvarlarda, kütüphanelerde, akademik ortamlarda bulunmaları.

En az 3 doktora öğrencisinin aynı anda programa dahil olmasına özen gösteriyoruz. Ancak bu alanlarda yetkinliğini ortaya koymuş üniversitelerin program açmasına izin veriyoruz.

Diğer önemli bir nokta, öğrencilerimizin ders saatleri dışında da üniversitelerde bulunmasına önem veriyoruz. Böylece kurumu, akademiye ve gerektiğinde sanayiye öğrenerek tezlerini

hazırlamalarını istiyoruz. Doktora programı boyunca her bir öğrencinin etki değeri yüksek dergilerde birkaç araştırmalarının yayımlanmasını üniversitelerine tavsiye ettik.

Değerli Öğrencilerimiz,

Bu proje kurgusu, amacı ve süreçleri itibarıyla ülkemiz için bir ilktir.

Bu program kapsamında her çağrı döneminde Başkanlığımız tarafından belirlenen, revize edilen 100 öncelikli tematik alanda devlet üniversitelerinin doktora programlarında öğrenim gören ve/veya görecek olan öğrencilerin desteklenmesi hedeflenmektedir.

2000’li yıllara kadar doktora programının ana hedefi, gerek Türkiye’de gerek dünyadaki örneklerinde akademisyen, öğretim üyesi yetiştirmek olarak görülüyordu. **2000’li yıllardan sonra özellikle gelişmiş üniversitelerde doktora programlarını:**

- İnovatif (yeni ve yenilikçi) doktora programları,
- Endüstriyel doktora programları,
- Geleceğin akademiye hedeflenen doktora programları olarak sınıflayabilmek mümkündür.

Ülkemizde endüstriyel doktora programları SAN-TEZ Projesi ile kısmen de olsa başarı elde etmektedir. Ancak inovatif doktora programları için kapsamlı araştırma laboratuvarlarında farklı araştırma ekiplerinin geniş araştırma projelerini üretmesini bekliyoruz. Sizlerden ayrıca uluslararası iletişim kurmanızı da bekliyoruz. Önünüze koyduğunuz tematik alanın, sektörün ve ülkenin ihtiyaçlarının yapacağınız özgün araştırmalarınızla karşılanacağını düşünmekteyiz.

Üniversitelerimize de yeni dünya düzeninde önemli bir literatür olan **akıllı uzmanlaşma** konusunda kapsayıcı çalışmalar yapmalarını öneriyoruz. İşte tam da bu noktada YÖK’ün doktora konusuna verdiği önem ve **“akademide ve endüstride ülkemizin geleceğinin değeri”** noktasında sizlere ciddi ümitler bağlamış durumdayız.

100 /2000 YÖK Doktora Burs Programı ile burs verilen alt alanlar **“Temel Bilimler ve Mühendislik”, “Sağlık”, “Sosyal Bilimler”** ile **“Mimarlık ve Tasarım”** dan oluşan **4 ana başlık** altında kurgulanmıştır. Bu üst alanlar altında 100 alt alan oluşturulmuştur.

Seçilen 100 doktora alanı, 2013’ten itibaren dünya bilim literatürüne katılan **"Yükseköğretimde Akıllı Uzmanlaşma"** çalışmaları, Üniversitelerimizin ve Akademisyenlerimizin görüşleri ve çeşitli kurum ve kuruluşların önerileri alınarak kararlaştırılmış olup; her çağrı dönemi öncesinde elde edilen yeni öneriler/tavsiyeler sonrasında yapılan değerlendirmelere istinaden revize edilmektedir.

Bu burs programında 2019-2020 Eğitim öğretim yılı Güz dönemi itibarıyla **6. kez** çağrıya çıkmış olup bu **6. çağrı dönemi sonucunda** (feragat edenler, bursu kesilenler, kaydı silinenler hariç) hali hazırda **yaklaşık 4250’nin üzerindedir.** (%65’i kız öğrencilerden oluşuyor). Programa ilişkin farkındalık ve talep günden güne artmakta ve her yeni çağrıya daha fazla üniversite başvurmaktadır.

Ana gayemiz geleceğe güçlü nesiller yetiştirmektir. Ülke adına sizlerle ilgili hayallerimiz, beklentilerimiz var.

Sevgili Öğrenciler,

Son olarak şunu da söylemek isterim...

Bilim kurumları her şeyden önce kendi ülkesinin değerlerini referans alır. Kendi değerlerini evrensel olanla kucaklaştırır.

İçinde bulunduğu toplumun bir cüzü olarak ülkesine hizmeti ve ülkesi için üretmeyi önceler.

Bu nedendir ki üniversiteler toplumun mükemmeliyet merkezi olarak addedilirler, ve de bunun içindir ki, üniversiteler ülke kalkınmasına katkı sağlayan bilimsel icadlar yapan insanlar yetiştirir, insan mutluluğunun en temel unsuru sağlıkta uzmanlar yetiştirir, insanın doğasında, fitratında bulunan estetik ve güzellik duygularını bilimsel bir zeminde yeşertecek sanatçılar yetiştirir, karanlık çöktüğünde bir ışık olarak toplumun yolunu aydınlatacak sosyal bilimciler yetiştirir.

Hayallerimizi ve hayallerinizi gerçekleştireceğinizden eminim. Ülkemizde geleceğin bilim dünyasının inşasında sizlere büyük rol düşecek.

Hepinize başarılar diliyorum. Tekrar tekrar hoş geldiniz.

Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç

Yükseköğretim Kurulu Başkanı

YÖK 100/2000 Öğrenci Buluşmaları-4 İstanbul

21 Ekim 2019, İstanbul Üniversitesi Ord. Prof. Dr. Cemil Bilsel Konferans Salonu